

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Uredništvo in upravišstvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici.
— Dopisi se ne vračajo. — Št. pri čekovnem zavodu v Ljubljani 11.953.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 D, za pol leta 90 D, za četrt leta 45 D, mesečno 15 D; za inozemstvo: 210 D. — Plača in toži se v Ljubljani.

LETO VIII.

Telefon št. 552.

LJUBLJANA, dne 28. novembra 1925.

Telefon št. 552.

ŠTEV. 140.

Ekspezo našega finančnega ministra.

Finančni minister g. dr. Stojadinović je imel dne 26. t. m. v radikalnem poslanskem klubu ekspezo o proračunskih dvanajstlinah. V svojem ekspezu je v glavnem poudarjal:

Za leto 1925/26 določena vsota izdatkov znaša 12.250 milijonov dinarjev. Zvišanje se predlaga, ker so se povečali krediti za ministrstva agrarne reforme, prometa in vojne, kakor tudi za pokojnine in invalidske podpore. Nato je finančni minister utemeljeval potrebo povečanja dohodkov, ki pa jih bo treba poiskati drugje, ne pa v davkih, ker je davčna obremenitev prebivalstva že itak znatna. Zlasti je naglašal, da so davki v Vojvodini zelo veliki in je objavil nato odpravo imovinskega davka z vsemi dokladi. Ta določba se bo nanašala tudi na Hrvatsko, Slavonijo in Slovenijo. Nadalje se bo odpustilo 12%, ki bi se naj izterjali za zaostale davke v preteklih letih. Ubožnim državljanom se bo dovolilo, da plačajo zaostale davke v obrokih.

Nato je minister razpravljal o cenah kmetijskih proizvodov. Nazadovanje teh cen je pripisovati zvišani svetovni produkciji. Na svetovnem trgu se je pojavila kot proizvajalec Rusija. Letos je bilo na vsem svetu pridelane več pšenice kakor pred vojno. Minister upa, da bo zmanjšanje izvozne carine na pšenico vplivalo na cene pšenice v državi.

Dalje je razpravljajl minister o določbah finančnega zakona in obrazložil vzroke, ki so prisilili vlado, da predlaga tiho likvidacijo Hrvatsko-slavonskega gospodarskega društva. Konkurs tega društva bi bil težak udarec za zadrage v Hrvatski in Slavoniji. Razen tega se bo z likvidacijo preprečil del škode, ki bi nastala s konkurzom. Za vsoto 13 milijonov dinarjev prejme država dve hiši v Zagrebu, ki se cenita na 12 milijonov dinarjev. Glede valutne politike je izjavil, da se izvaja sporazumno z Narodno banko. Ministrov namen je, nadaljevati sedanjo politiko, da se doseže stabilizacija dinarja in prepreči

bitro skakanje ali padanje naše valute.

Nadalje se je bavil finančni minister z odkupom sladkorne tovarne na Čukarici. Njegov tozadevni predlog je vlada sprejela, četudi stoji finančni minister načelno na stališču, da ta tovarna državi ni potrebna in da bi se državi ne bilo treba spuščati v taka podjetja, ker je pokazala izkušnja, da je država slab trgovec in slab industrialec. V tem primeru pa ni bilo nobene druge rešitve, ki je v ostalem samo začasna. Glede na določbe finančnega zakona o upokojencih je finančni minister ugotovil, da znašajo izdatki zanje v letu 1925/26 dvakrat več kakor leta 1924, ker so bile draginske doklade povišane.

Ležarina za vagonске pošiljatve.

Iz trgovskih krogov se nam poroča: Se ni dolgo, odkar je ministrstvo saobračaja v Beogradu zvišalo tarifske ležarinske pristojbine na iznos zlato paritete, že je objavljena druga nič manj drakonska odredba nego prva. Skrajšan je tovarni in raztovorni rok za vozovne pošiljke in povišane so v znatni meri stojninske pristojbine. Vse to gre na račun najširših gospodarskih krogov in na račun konzumenta. Doslej nam je tarifa nudila za natovoritve ali raztovoritve voza 24 urni stojninske prosti rok. Ta rok je sedaj znižan na 6 delavnih ur. Če se v roku teh 6 ur voz ne natovori ali raztovori, zapade stojnini, ki znaša po preteku prvih 24 ur 330 dinarjev, po preteku 48 ur 1050 dinarjev, medtem, ko v prvem primeru doslej še nismo plačali nikake stojnine, v drugem pa samo 48 dinarjev, plačamo sedaj kakor zgoraj navedeno. Vsak trgovec, kateri prejme recimo samo en vagon blaga, bi moral imeti najmanj dva para konj, da zamore izprazniti vagon v teku 6 ur, a še to le pri lepem vremenu. Vprašanje pa je, koliko parov konj bi potreboval po zimi in sploh ob slabem vremenu, da bi zamogel izpolniti zahteve nove naredbe. To so razlike, katerih naši trgovski krogi

ne bodo zmogli, ako se ta odredba takoj ne preklicuje.

Kolikor so nam prilike v Sloveniji znane, vemo, da se promet redno razvija, da naše železniške postaje niso natrpene, da je izvoz vrlo skromen ter da ni nikake stvarne podlage za izdajanje takih ukrepov. Ministrstvo saobračaja naj zato nemudoma ukine to gospodarskim interesom škodljivo in povsem na neutemeljeni podlagi izdano naredbo.

Mednarodni dogovori za carinske olajšave.

Skupina evropskih držav je sklenila z veljavnostjo od 25. julija 1925 carinski dogovor, ki vsebuje medsebojne obvezne olajšave v carinskem poslovanju.

Pogodbene države se zavežejo načelno uvesti v medsebojnem prometu olajšave pri carinskem poslovanju, uvesti tudi enotnost v zakonodaji ter odpraviti obremenilne formalitete pri izdaji uvoznih in izvoznih dovoljenj in omejitev. Dogovori se nanašajo na poenostavljenjla blagovnega pregleda ter na način rešitve vseh zadevnih vprašanj. Dogovorniki se zavežejo po teh načelih izključiti vsako strankarsko postopanje v škodo trgovine druge pogodbene države.

Dogovori predvidevajo tudi enotno postopanje z blagovnimi vzorci, z izdajo legitimacij za trgovske potnike itd.

Izvirna spričevala se omejuje samo na slučaje, v katerih se izvor blaga ne da drugače ugotoviti; takozvane »konzularne fakture« naj služijo samo za podlago ugotovitve prave vrednosti dotičnega blaga, če se carina odmeri po vrednosti, in tudi samo tedaj, če trgovska faktura ne zadostuje.

Posamezne točke dogovora navajajo poenostavljenje v pregledu potne prtljage, carinske prijave, poslovanje z vskladiščenim blagom, vzajemno delovanje v poštev prihajajočih uradov itd.

Tej jako hvalevredni pogodbi so dosedaj pristopile sledeče države: Danska, Italija, Velika Britanija, Av-

strija, Belgija, Egipt, Siam, Nizozemska in Perzija, vse te brez pridržka; z nebitvenimi pridržki so pogodbo ratificirale še: Španija, Finska, Grčija, Poljska in Portugalska.

V vrsti teh imen pogrešamo seveda našo državo. Če bi pa bili tudi mi v vrsti navedenih držav, bi bilo pri nas pač potreba pretemeljitih sprememb v poslovanju naših carinarnic, ako bi se hotela naša carinska uprava sploh držati obveznosti dogovora.

Pri obče znani praksi naše carinske uprave ni tudi dosti upanja, da nas inozemstvo povabi na sodelovanje pri takih pogodbah.

Bistvo keramičnih kaolinov v trgovsko - tehničnem smislu.

(Praktična navodila.)

(Nadaljevanje.)

d) Kratka navodila v svrhu keramičnega žganja. Nežgana keramična snov vsebuje zrna glinaste substance, živea, kremenjaka in razna topilna sredstva. Vse te tvarine so enakomerno pomešane med seboj in si držijo na površini ravnotežje. Nasprotno nam žgana keramična snov prikazuje zrastle iz stekla, nepopolno staljena kremenata in živčnata zrna ali pa kristale silimanita in plinaste mehurčke. Posteklenenje keramične snovi se v glasu najbolj razvije; v lončenini kamenine (Steingut), pa le zelo malo, dočim stoji porcelan v tem oziru med kamenino in glazuro. Preobrazba prašate nežgane keramične snovi v osteklenelo žgano, se završi potom žgalnega postopanja.

Dovršeni keramični produkti naj imajo predvsem čisto barvo, primereno prosojnost in veliko trdnost. Vse te lastnosti zavise od mineralnega sestava keramične mase, deloma pa tudi od poteka žgalnega postopka.

e) Kako in zakaj nastajajo razpoke v glazuri in lončenini. Splošni fizikalni fenomen, ki se javlja v znamenju razpokanja glazure, ki pokriva lončenino, prikazujemo in tolmačimo na sle-

LISTEK.

Pravila naših delniških družb.

Univ. prof. dr. Milan Škerlj.

(Nadaljevanje.)

Pomen teh norm je, da naj, da si velja že pri ustanovni skupščini načelo, da se manjšina mora pokoriti večini (večinsko načelo), vendar ne bo mogoče, da bi bodisi posamezen delničar, ki je podpisal večje število delnic, prisilil številne »male« podpisnike k udeležbi pri družbi, katere ustanovitev so po podpisu spoznali za nekoristno, bodisi da bi večje število malih podpisnikov prisililo »velike« v družbo, katere ustanovitve ti ne marajo več, ker so se, recimo, začeli bati za svoj kapital. Primer pove več: Podpisali so delnice in na ustanovno skupščino so prišli A s 1000, B s 1500, C z 2000, D s 500, E, F, G, H s po 100, J, K, L, M s po 50, N, O, P s po 10, R, S s po 5 delnicami, T, U, V, Z, s po 1 delnico, skupaj 22 podpisnikov s 5645 delnicami; vseh podpisnikov je 50 s 12.000 delnicami; v statutu naj je določena gori navedena minimalna večina; vsaka delnica naj daje po en glas. Quorum je dan, zado-

stovalo bi 13 podpisnikov in 3000 delnic, ravno toliko mora obsegati večina, ki glasuje za ustanovitev družbe, sicer bi ustanovitev ne veljala za sklenjeno. Jasno je, da imata že sama A in C ali B in C potrebno $\frac{1}{4}$ vseh delnic in imela bi z ozirom na zastopanih 5645 delnic tudi večino v skupščini. Tudi A in C ali B in C, ki imata večino delnic v skupščini, pa seveda ne tvorita $\frac{1}{4}$ vseh podpisnikov. Niti vsi veliki delničarji A, B, C, D, ki imajo skupaj 5000 delnic, ne morejo sami skleniti ustanovitve, da niti ne v zvezi z E—M, ker bi jih bilo šele 12; treba, da jim pristopi najmanj še eden izmed N—Z, da je ustanovitev sklenjena. Večina po glavah štiti torej male delničarje. Obratno: E—Z so 18 oseb, torej znatno preko ene četrtine podpisnikov, imajo pa samo 645 glasov in zato ne morejo skleniti ustanovitve. Ko bi jim pristopil en sam izmed velikih podpisnikov, bi to še ne zadostovalo, kajti večina mora iznašati najmanj 3000 delnic, to število se doseže le, če srednjim in malim podpisnikom pristopita še ali A in B ali A in C, ali B in C ali C in D; ne bi zadostoval pristop A—ja in D—ja ali B—ja in D—ja.

c) Pri kvalifikovani ustanovitvi, kjer je kateri izmed podpisnikov vložil v delniške glavice na račun delnic druge

imovinske predmete nego gotovino, ali naj kateri izmed podpisnikov družbi za drugačen odplatek nego za delnice prenese imovinske predmete, taka večina ne zadostuje, nego ustanovitev velja za odklonjeno, če se polovica glasov, oddanih po podpisnikih, ki so prevzeli delnice za gotovino, izrazi zoper ustanovitev (§ 13., odst. 6. del reg.). Recimo v navedenem primeru, da sta B in C prevzela delnice za stvarne vloške, E in J pa sta svoje delnice sicer prevzela za gotovino, vendar pa namerava družba E—ju odkupiti patent in J—ju izvestne stroje. Vsi štirje imajo 3650 delničarji z denarnimi vložki 1995 delnic. Za ustanovitev so glasovali A, B, C, D, E, J, R, S, T, U, V, Z, skupaj 13 podpisnikov s 6165 glasovi, ostali so glasovali zoper ustanovitev, 9 podpisnikov s 480 glasovi, družba je ustanovljena. Ako bi pa bili za ustanovitev glasovali B, C, D, E, J, N—Z, torej 15 podpisnikov s 4195 glasovi, zoper pa F, G, H, K, L, M in A, 7 podpisnikov s 1450 glasovi, bi družba ne bila ustanovljena, kajti podpisniki D, N—Z, ki niso vdeleženi pri kvalifikovani ustanovitvi, imajo samo 545 glasov.*

* Po mojem mnenju napačno računi Staub-Pisko I., str. 599, ker ne šteje glasov, nego osebe ustanovitev. Po njegovem primeru bi trebalo od števila podpisnikov odšteti one,

d) Priznati treba, da so te kavele načelno dobre, vendar pa ne pomagajo v prejšnjem odstavku navedena norma, kjer gre za nabavne ustanovitve, ne da bi bil oni, ki je prodal imovinske predmete, obenem podpisnik, nadalje ne pomagajo pri simultanski ustanovitvi, kjer je cela ustanovna skupščina redno zgolj formalnega pomena, ker se je seveda ne vdeležo osebe, ki pozneje od ustanoviteljev pridobijo delnice. Vendar pa ti poznejši delničarji niso povsem brez zaščite, kajti deln. regulativ določa, da morajo koncesionarji overjene prepise vseh ustanovitvenih spisov in njihovih prilog predložiti koncesijskemu oblastvu, ki jih preda krajevno pristojni trgovski in obrtniški zbornici, pri kateri jih sme vsakdo pregledati. Poznejši pridobitelji delnic imajo torej vedno priliko, da se sami prepričajo, kako je družba nastala.

(Dalje sledi.)

ki so s kvalifikovano ustanovitvijo neposredno prizadeti; med ostalimi odloča absolutna večina po glavah. Tako tudi, dasi ne povsem jasno, Randa II. str. 103, op. 83 d. Oboje je v nasprotju z besedilom § 13., odst. 6. deln. reg., ki pravi: »...pa se je polovica po drugih (to je neposredno ne prizadetih) podpisnikih oddanih glasov izrekla zoper ustanovitev.« Glasovi se štejejo, ne osebe.

deči način. Tanka skorja krhke glazure prevleče debelo plast lončenine; termični raztezni koeficient tanke skorje je mnogo večji od onega debele plasti. Če ohlajamo z glazuro prevlečeno lončenino, tedaj se hoče tanjša skorja močneje skrčiti, kakor debela plast. Kadar pa ohlajanje preko rači določeno mejo, tedaj postane napetost tanke skorje tako velika, da razlaga končno posamezne površinske dele, ki pa seveda še vedno ostanejo na lončenini, ki kaže sedaj svoje tipično razoroženo lice. Vzrok razpokanja glazure na lončenini je toraj vedno znatni razloček med termičnima koeficientoma glazure in lončenine. Da pridemo temu o okom, si moramo izbrati take zmesi za glazuro in lončenino, da bo razlika med obema koeficientoma malenkostna ali pa celo ne bo obstojala. To razliko je posebno težko izjednačiti pri kamenini (Steingut), kjer je njena lončenina zelo slabo osteklenela, dočim da kamenina izrazito stekleno glazuro. Ugodnejši slučaj nam nudi porcelan, ki ima bolj osteklenelo lončenino (der Scherben). Predpogoj za izjednačenje termičnih koeficientov v vseh slučajih je predvsem ta, da mora keramična snov, predno nastopi ohlajevalna perioda, — doseči primerno stopnjo popolne izžganosti, in ima toraj lončenina gotovo odporno zmoglost napram ohlajevalnemu razpokanju. Ta slučaj nam tudi zadostno ilustrira znani pojav, ki v keramični praksi često nastopa, — pojav pri katerem zadobi glazura na slabo (nezadostno) žganem porcelanu razpoke, ali pa se od uporabljenih porcelanastih posode pri malo krepkejšem ravnanju, glazura le prerada in prehitro odlučiti. Z ozirom na poprejšnja izvajanja o osteklenenju porcelanske lončenine lahko sklepamo, kedaj je porcelan preslabo žgan. Ta slučaj nastopi tedaj, kadar žgana snov dalje časa ni bila razžarjena nad topilno točko primešanega živa. Tako pridobljen porcelan označujemo v praksi po pravici kameninasti porcelan (steingutartig).

Mnogo manj od razpok v glazuri, upoštevamo v praksi razpoke v lončenini kamenine in porcelana. In vendar učinkuje slednji slučaj zelo škodljivo pri električnih izolatorjih za visoke napetosti, ker jim zmanjšuje dobo vzdržnosti (obstoja). Pa tudi na obstojnost posode škodljivo upliva. Razpoka pa lončenina v sledečem slučaju.

Kakor že omenjeno, ostekleni kremenjakova zrna v keramični snovi, pri razstavitvi kovinskih silikatov ali v raztopini živcev, najprvo le na površju. Če ta proces, skupaj z žgalnim završimo, — še predno more ostekleneti večji del kristaliziranega kremenjakovega zrna, — tedaj je podan zadosten pogoj za razpokanje lončenine. Ko se ohladi tako, na površju osteklenelo kremenjakovo zrno, (ali pa tridymit), tedaj se skrči vrhnja plast mnogo močneje kot notranjščina zrna in se razpoka v večini slučajev na isti način kot glazura na lončenini, ki je pri skrčitvi zakasnela.

Ako se opisani proces završi pri velikem številu kremenčevih zrn v lončenini kamenine ali porcelana, tedaj ga prepreže mreža zelo finih razpok, vsled česar postane porozen. Pri izolatorjih visoke napetosti lahko potem električna iskra prebije lončenino skozi mrežaste razpoke. Tudi trdnost tako pokvarjene lončenine je znatno manjša od one pravilno žgane.

1) Naloge dobavitelja in keramičnega uporabljaleca kaolina. Malenkostne razlike v lastnostih keramičnih surovin lahko že znatno poslabšajo končni keramični proizvod. Poleg tega tudi ni mogoče keramične fabrikacije tako lahko in hitro preosnovati za vsako vsebinsko izpremembo surovin. Iz navedenih vzrokov mora keramični uporabljalec brezpogojno zahtevati, da prejme surovine, — ki si jih je prvotno odbral in kojih način predelave mu je že poznan, — trajno z istimi lastnostmi (dobrimi in slabimi). Radi tega mora proizvajalec in dobavitelj kaolina skrbeti za to, da nudi trajno produkt ene in iste vrste, — neizpremenjenih dobrih lastnosti in napak. V dosegu konstantne kvalitete produkta

mora trebljenje svojega surovega kaolina s termičnega in gospodarskega vidika vedno še izpopolnjevati ter često preizkuševati njegovo kakovost. Prejemnik kaolina mora vedno določiti se pred odpremo pošiljave, koliko vode vsebuje kaolin. Na podlagi določitve mineralnega sestava svojega finnega kaolina, pridobljenega in surovega, naj določi tudi prvotni sestav surovega kaolina in tako more kontrolirati tudi pravilen postopek trebljenja.

Določitev vsebine vode v kaolinu je precej primitivna. Na najrazličnejših mestih skladišča kaolina naj se vzame nekaj gramov snovi za preizkušnjo (»proba«). Vse te »probe« naj se zmešajo skupaj in odtehtajo, tako kakor so bile vzete. V primernem sušilnem kaminu, — (1 m visoka in 25 cm široka pločevinasta škatlja, razdeljena po mrežastih policah v več nadstropij), — sušimo »probo«, — natreseno na mreže, s pomočjo do 100° C segretega zraka, ki od spodaj prehaja skozi mreže, — nekaj ur. Tako po ohladitvi »probo« tehtamo. Razlika tež v obeh slučajih, množena s 100, nam pove vsebino vode v kaolinu v odstotkih.

V nadomestilo mineralne ali racionalne analize, ki je zelo dolgotrajna in draga (treba je poklicati mineraloškega strokovnjaka), zadostuje določitev izgube mase na žarenju (Glühverlust). Ta izguba nam pa že precej sigurno naznači vsebino glinaste snovi v kaolinu. Izgubo na žarenju določimo na sledeči način:

(Konec prihodnjic.)

železnica proti aeroplanu.

V Severni Ameriki so pri vseh večjih podjetjih posebni oddelki, ki nimajo drugega dela kakor da premišlujejo na kakšen način bi se mogel današnji tehniški napredek še razširiti z novimi iznajdbami. Avtomobilizem je v Zedinjenih državah že na taki stopnji, da so merodajni tehniki prepričani, da se s sedanji sredstvi v doglednem času ne da napraviti noben boljši avto, kakor jih imamo sedaj. Poleg tega je ameriški avtomobilni trg prenasit in ameriške avtomobilne tovarne si prizadevajo, da dobijo s preplavljanjem evropskega trga nove dežele za prodajo.

V podobnem položaju so ameriške železniške družbe. Zedinjene države so preprežene z železniškim omrežjem, ki je last nekaterih velikih zasebnih družb; te družbe si seveda na vse načine med seboj konkurirajo. V letih pred vojsko so skušale druga drugo prekositi s hitrostnimi rekordi; vlaki so dosegli na ta način hitrost, ki je nismo mogli doseči v Evropi tudi na najhitrejših progah ne. Napredek aviatike med vojsko in po vojski je pa železniške družbe prisilil, da so obrnile svojo pozornost drugam. S hitrostnimi rekordi ameriškega trgovca niso mogle več imponirati, odkar so aviatiki velikani napravili pot tudi najhitrejšega ekspresa v tretjini ali polovici dotičnega časa. Aeroplani so postali naenkrat nadvse huda konkurenca železnice, ki so jo morali na katerikoli način zlomiti. Jasno je, da se more proti aeroplanu nastopiti samo z dokazom udobnosti potovanja. Sicer velja v Ameriki še zmeraj izrek »time is money«, čas je zlato; a ameriške železniške družbe naglašajo v svojih propagandnih letakih in brošurah, da so ure, ki jih prebije trgovec na trgovskem potovanju v aeroplanu, zgubljene; kajti trgovcu, ki se mu mudi, je nemogoče, da bi v kabini aeroplana pri neprestanem tresenju in hrupu propelerja narekoval pisma, študiral akte ali pa kaj resnega bral. Železniške družbe so si nabavile sedaj v velikem številu nove vozove, ki nudijo potovalcu kot odškodnino za daljše potovanje v brzovlaku prijetnost in udobnost, ki jo moramo res imenovati popolno. Bodoči veliki direktni vlaki imajo sedaj ves komfort velikih prekomorskih parnikov. Pennsylvania Railway Company si je dala napraviti nove Pullmanove vozove, ki pomenijo rekord udobnosti na potovanju. V vsakem vlaku je brivnica in česalnica z moško in žensko postrežbo, nadalje popolne naprave za kope-

li vseh vrst, vse v belem marmorju. Trgovec dobi v vlaku tudi tipkarice, ki vso njegovo korespondenco med vožnjo vestno opravijo. V vsakem vlaku je telefon, ki s pomočjo radia vsak čas lahko dobi zvezo s celino, kakor imenujejo tam svet izven vlaka. En voz služi samo za pisarno in čitalnico, v njem dobiš skrbno izbrano biblioteko. Krojača dobiš tudi, da ti zlika ali popravi obleko, v nanovo zlikani obleki greš lahko v kino, za katerega je rezerviran poseben voz; v vzornem jedilnem vozu igra godba. V vsakem vagonu je damam na razpolago strežnica, gospodom strežnik. Pri vožnji skoz gorovje pritaknejo k vlaku še poseben razgledni voz.

Ves ta komfort se nam zdi pretiran, če ga primerjamo z našimi razmerami; a če pomisliš, kakšno neizmerno daljavo morajo prevoziti ameriški potniki med Atlantskim in Tihim oceanom v enem in istem vozu, tedaj lahko razumeš, da napravi s takim komfortom opremljeni železniški vlak kljub velikanskim razdaljam vožnjo res prijetno in da nudi trgovcu obenem priložnost, da opravlja svoje posle kakor doma v pisarni. Zanimivo bo, kateri način potovanja si bo sedaj ameriški trgovec, oziroma Amerikane sploh, izbral, hitrost v aeroplanu ali prijetno vožnjo v Pullmannovem vozu.

„ADRIA“
prašek za pecivo
in vanilin sladkor
priznani najboljši!
Odklanjajte slične a manj
vredne izdelke!

Trgovina.

Pogajanja za trgovinsko pogodbo med Jugoslavijo in Madžarsko. Dne 30. t. m. se bodo začela v Budimpešti pogajanja med Jugoslavijo in Madžarsko za sklenitev trgovinske pogodbe. Za predsednika jugoslovenske delegacije je bil imenovan Tica Popović. Pogajanja so namenjena urediti privatno-pravni odnos, razdelitvi posestev dvlastnikov itd.

Gruž-Dubrovnik II. Na predlog dubrovnške trgovske in obrtniške zbornice je vlada odredila, da se mesto Gruž, ki je prava luka Dubrovnika, imenuje poslej službeno Dubrovnik II. Mesto in luka veljata poslej kot eno mesto.

Prodaje. Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema do 2. decembra t. l. ponudbe glede prodaje 2768 kg kartona od voznih kart, glede prodaje 5574,5 kg jekla od orodja ter glede prodaje 5000 kg starega razbitega stekla. — Predmetni pogoji so pri ekonomskem odločenju te direkcije interesentom na vpogled.

Vpis v trgovski register. Vpisala se je nastopna firma: Matzelle & Co., produkcija in eksport oglja. Crmošnjice pri Semiču.

Konkurzni oklie. Razglasitev konkursa o imovini Alberta Kopača, trgovca v Slovenjgradu. Prvi zbor upnikov pri okrajnem sodišču v Slovenjgradu dne 16. decembra 1925 ob desetih. Oglasitveni rok do dne 1. januarja 1926. Ugotovljeni rok pri okrajnem sodišču v Slovenjgradu dne 18. januarja 1926 ob devetih.

Češkoslovaški izvoz v oktobru t. l. je znašal vrednost 1617 milijonov Kč, to je za 155 milijonov Kč več kakor v enakem mesecu lanskega leta. Napram septembru t. l. za 70 milijonov Kč manj. V prvih desetih mesecih t. l. je dosegla vrednost češkoslovaškega izvoza 15.040 milijonov Kč, proti 13.144 milijonov Kč, v enaki dobi lanskega leta. Porast znaša torej okroglo 1900 milijonov Kč. Glavni izvozni predmeti v oktobru t. l. so bili: bombažno blago, volneno blago, sadje in sočivje, železo, steklo, usnje in drugo. Porastel je zlasti izvoz tekstilnega blaga, železa, stekla in usnja, dočim je izvoz lesa, premoga, sadja in sočivja padel. Izvažalo se je največ v Nemčijo, Avstrijo, Madžarsko, Anglijo, Italijo, Jugoslavijo (za 74 milijonov Kč), Rumunijo, Ameriko, Švico, Poljsko in drugam.

VII. trgovski semenj v Bruslju. — V Bruslju se vrši od 7. do 21. aprila 1926 VII. trgovski velesemenj. Ministrstvo belgijskih železnic dovoljuje 25% znižanja

nje na normalnih tarifnih za člane znanih družb, kakor tudi uradnikom in delavcem podjetij, ki potujejo v Bruselj v skupinah najmanj 10 oseb v svrhu obiska trgovskega velesejma.

Izvoz sliv iz Brčkega. Na brčki trg se je dovozilo od 9. do 15. novembra t. l. vsega 2874,38 meterskih stotov sliv. Cena jim je bila od 4.70 do 5.60 Din. V istem času se je izvozilo v razne kraje naše države 199.19 meterskih stotov, v Češkoslovaško 1013.14, v Avstrijo 611.80, v Nemčijo 418.35, na Ogrsko 104.80, v Italijo 284.80, v Švico 190.20, na Dansko 108 in na Poljsko 159.75, vsega 3090.03 meterskih stotov.

Ruska zunanja trgovina. Statistični centralni urad poroča o zunanji trgovini v oktobru. Import je znašal 73 milijonov rubljev, eksport pa 76 milijonov. Napram septembru se je eksport zvišal za 10 odstotkov, import je pa za 4 odstotke padel. Pa niso zadovoljni, čeprav je bilanca aktivna; eksport bi moral biti večji. In tudi bo, ko bo šlo žito v večjih množinah ven.

Italijanski uvoz žita. Iz italijanskih listov posnemamo: poleg ameriškega in avstralskega žita prihajajo v zadnjem času znatni transporti iz Madžarske preko Postojne. Nabavlja se tudi pšenica in riž iz Nemčije. V prvi polovici novembra je dospelo 167.700 meterskih stotov ruskega žita. Na trgu vlada tendenca, da se pravečasno pokrije domačo produkcijo presegajoča letna potreba.

Uvoz na Poljsko. Veliki župan ljubljanske oblasti razglašča: Generalni konzulat republike Poljske v Zagrebu je semkaj naznanil, da so se odločbe ministrskega sveta z dne 7. avgusta, 11. julija in 17. junija t. l. glede prepovedi uvoza nekaterih vrst blaga na Poljsko z dnem 14. novembra t. l. tako spremenile, da od tega dne za tako blago ni več potrebne uvozne dovoljenja ministrstva trgovine in industrije temveč zadostuje, da se tako blago v slučaju, da pride zanj v poštev konvencionalna znižana carinska postavka, opremi s potrdilom o svojem poreklu.

Redka ugodna prilika nudi se vsakomur pri nakupu čevljev, ker tovarna čevljev Peter Kozina & K., Tržič razprodaja več tisoč parov raznovrstnih zaostankov pod lastno ceno, dokler ta zaloga traja. Vse blago je garantirano najboljše kvalitete, prodaja se pa samo v lastni podružnici Ljubljana na Bregu 20.

Industrija.

Enotna zveza mlinov. Kakor poročajo iz Beograda, se ustanavlja enotna zveza mlinov za celo našo državo. Ustanovni občni zbor nove zveze se namerava sklicati v kratkem.

Zaposlenje inozemskih delavcev. Minister za socialno politiko je podpisal pravilnik o zaposlovanju inozemskih delavcev. Ta pravilnik bo objavljen v Službenih Novinah.

Industrijski velesejm v Kairu. — Industrijski velesejm v Kairu se odpravi okoli 22. decembra. Jugoslavija Ekspres Agencija, Ljubljana, Kolodvorska ulica št. 41/a daje glede prevoza potnikov in blaga na ta semenj podrobna pojasnila.

Denarstvo.

Direkcija za poljedelske kredite. Prihodnji teden se vrši seja upravnega odbora novoustanovljene direkcije za poljedelske kredite, na kateri bodo razpravljali o definitivnem besedilu pravilnika za izvrševanje zakona o poljedelskih kreditih.

Načrt za posojilo pri Francoski banki sprejet. Tudi senat je sprejel s 173 glasovi proti 103 načrt za novo posojilo pri Francoski banki v znesku 1500 milijonov.

Promet.

Italijansko-jugoslovenski železniški tarif. Iz Rima sta prispela v Beograd dva delegata italijanskega prometnega ministarstva, ki imata nalogo, da podpišeta pogodbo glede italijansko-jugoslovenskih tarifov. Pogajanja o teh tarifih so bila najprej v Rimu in pozneje v Benetkah ter se bodo sedaj zaključila v Beogradu. Jugoslovenska delegata načelnik Lukić in Čugmuš sta že prispela iz Benetk. Pogajanja bodo trajala še en mesec. Sporazum o železniških tarifih je velike važnosti za napredek naše trgovine in industrije.

RAZNO.

Kako mi je ravnati z italijanskim dolžnikom? Prijatelj našega lista daje iz svoje prakse naslednja pojasnila: Sodnijsko postopanje v Italiji je precej dolgotrajno, intervencija sodišča neprimerno draga. Posebno je treba računati z okolnostjo, da se naložijo stroški postopanja — vsaj deloma — tudi zmagujoči stranki. Običajno pa ima tožitelj tudi v slučaju ugodnega pravdoreka nositi stroške za svojega pravnega zastopnika sam, redko kedaj se dolžnik obsodi k poravnavi vseh nastalih stroškov. V Italiji obstoj sicer tarifnih pravilnik za odvetniške stroške, ki se pa po posameznih večjih mestih precej razlikuje, sicer pa ta pristojbenik vsebuje samo minimalne tarife, ki se dajo seveda poljubno raztezati, ter se stroški v obče ravnajo po vrednosti spornega predmeta in po obsegu opravil, ki jih pozroča postopanje. Priporočljivo je torej vsekakor doseči izvensodnijsko poravnavo ter ž njo poveriti zanesljivega in vestnega odvetnika, osebito strokovnjaka za tirjatve. Če upniku naslovi priporočljivih pravnih zastopnikov niso znani, naj se obrne do pristojnega konzularnega zastopnika naše države, ki tudi postreže s potrebnimi pojasnili. Povdarjati pa je treba, da konzularna oblastva nimajo nobena prisilna sredstva na razpolago; njih intervencija je omejena na opominjalne dopise, poravnalno posredovanje in informacije. V vseh količinskih dvomljivih slučajih, in če pravno stanje tirjatve ni popolnoma jasno, ali gnotni položaj dolžnika ni vsestransko zadovoljiv, bi v lastnem interesu upnikov svarili, se spuščati v sodno zasledovanje, posebno če se ne gre za previsoke tirjatve. Izvensodnijsko poravnalno postopanje in medsebojna neposredna pogajanja imajo pod navedenimi okolnostmi vsaj prednost, da si prihrani upnik riziko razven izgube tirjatve se prevzeti običajne stroške za brezuspešno postopanje. Če se razglasi nad dolžnikom konkurs, naj upniki — inozemci — brez odloga prijavijo na kolektivnih vlogah svoje tirjatve. V varstvo svojih pravic do konkurzne imovine je treba poveriti zastopstvo priporočenemu odvetniku; seveda je tudi v tem oziru priporočljiva previdnost, da končno iz konkurzne mase ne bi bilo najti kritja niti za pravno zastopstvo.

Produkcija tobaka. Letošnjo produkcijo tobaka v Jugoslaviji cenijo na 11.000 ton napram 33.670 tonam v letu 1924 in 18.003 tonam v letu 1923.

Gibanje na Državni borzi dela v Ljubljani. V času od 1. januarja do 21. novembra 1925: zahlevalo je delo 5753 moških, 1606 žensk; vsega 7359 oseb. Ponuženo je bilo delo: 4182 moških, 1006 žensk, vsega 5188 oseb. Izvršena posredovanja: 2211 moških, 901 ženska, vsega 3112; odpotovalo: 1642 moških, 386 žensk, vsega 2028 oseb.

Zadnja cenitev ameriškega bombaževga pridelka. — Po poročilu iz Washingtona ceni ameriško poljedelsko ministarstvo bombaževi pridelek Zedinjenih

držav na 15,298.000 bal na podlagi razmer od 14. novembra. Dež v prvi novembarški polovici je bombažu izdatno škodoval, zlasti v državah Mississippi, Louisiana, Arkansas in Missouri, in je poslabšal kakovost. Četrtna, oziroma tretjina pridelka je v nekaterih državah še zunaj, drugod pa je že vse potrpano in nabrano. Kar še ni pod streho, bo zelo odvisno od bodočega vremena. Splošno so s pridelkom zadovoljni. Spričo pomanjkanja nekaterih vrst na trgu pričakuje trgovski svet končnih rezultatov z veliko pozornostjo.

O petroleju. Oba največja svetovna producenta sveta, Zedinjene države in Mehika, se kar moč prizadevata, da bi obdržala svojo prednost na svetovnem trgu. Ker gre produkcija v nekaterih ameriških okrajih nazaj, so začeli na več krajih na novo vrtati. Ameriška produkcija surovega petroleja znaša na teden okoli 500.000 barrelov, mehiška trenutno še nekaj več. Poljska petrolejska industrija je trpela vsled carinske vojske z Nemčijo, tudi niso pogajanja s Češkoslovaško dovedla do nobenega zadovoljivega zaključka. Medtem je pa poljska vlada znižala eksportno tarifo od 10 zlatov na 1 in je poleg tega dala do konca 1925 za 2000 vagonov surovega petroleja dovoljenje za izvoz. Na Češkem prodira zmeraj bolj ameriški petrolej, Rusija daje predvsem bencin. Poljaki niso znižali samo eksportnih tarif, temveč tudi ceno nafte same. Surovo nafto prodajajo sedaj mali producenti po 160 do 165 dolarjev, uradno pa notira cena za cisterno 165 do 170 dolarjev. V Rumuniji povprašujejo posebno po svetilnem petroleju in po svetilnem bencinu. Za težki bencin je pa malo zanimanja. Eksportna cena za lahki bencin je sedaj 10,90 lejev loco tovarna in 13,30 od Constance proč, cena za težki bencin pa 7,10 oziroma 9,10. Petrolej za razsvetljavo se je pocenil in znaša cena 1,95 oziroma 3,20 proti prejšnjemu 2,50 oziroma 3,60. Rуска petrolejska industrija je v gospodarskem letu 1924/25 za 44,2% več eksportirala kakor v letu prej

in je znašal eksport zadnjega leta 81,3 milijonov pudov (glej tudi poseben članek). — V Bukarešti se je vršila pred mesecem dni mednarodna konferenca, ki je obravnavala več znanstvenih in gospodarskih vprašanj; zlasti so govorili tudi o najnovejših načinih vrtanja in o uvedbi teh ameriških načinov v evropski petrolejski industriji. Evropski način je pripraven samo za višje ležeče plasti, ameriški rotary-način gre pa tudi v globlje jame. V Evropi so se ga Rusi prvi oprijeli. V Rumuniji to vprašanje še ni tako pereče, ker imajo tam še gornje plasti dosti petroleja za desetletja. Petrolejska industrija v Rumuniji se je čudovito hitro razvila. Njeni začetki datirajo iz leta 1895, ko je znašala skupna proizvodnja 80.000 ton. Do leta 1914 je šla produkcija tako hitro navzgor, da je znašala tega leta že dva milijona ton. Sicer so rumunski petrolejski okraji v vojski dosti več trpeli kakor marsikateri drugi; vendar so si veliko hitreje opomogli kakor ti in bo znašala letošnja produkcija že čez dva milijona ton. Danes je Rumunija v vrsti petrolejskih dežel že zopet na petem mestu. Pridobivanje petroleja raste kar od meseca do meseca; letošnji julij na primer je dal 197.000 ton, avgust 199.000, september pa čez 200.000. Več kot polovico vsega petroleja daje še zmeraj stari okraj Prahova, za njim pride Dimbovitca. Cene glej zgoraj. Nadaljni razvoj cen je seveda odvisen od tendence na ameriškem trgu in v zadnjem času tudi od tendence na ruskem trgu.

Po svetu. Češkoslovaške tovarne jekla so dobile zadnje dni tako velika naročila iz inozemstva, da so zamogla eksport zelo zvišati in nezaposlenost izdatno znižati. — V Rusiji imajo poseben komisariat za notranjo in poseben komisariat za zunanjo trgovino. Sedaj so ju združili v en sam komisariat, ki odgovarja za padnoevropskemu trgovskemu ministru. Vodil ga bo Ukrajinec Zurupa, namestnika sta Krasin in Schönmann. —

den. 384, bl. 384, zaklj. 384; pšenca 76/77 kg, feo vag. nakl. pos. bl. 265; pšenica 76/77 kg, feo vag. Ljubljana bl. 305; koroza stara, feo vag. naklad. postaja bl. 157,50; koroza umetno sušena, feo vag. nakladalna postaja blago 155; koroza nova z kval. gar., feo vag. nakladalna postaja bl. 115; koroza nova z kval. gar. feo naklad. postaja za I, II. bl. 130; koroza nova z kval. gar. feo vag. nakladalna postaja, za III. in IV. bl. 140; oves rešetani, feo vag. naklad. postaja bl. 175; ajda domača, par. Ljubljana 1 vag., den. 265, bl. 265, zaklj. 265; proso domače, feo vag. nakladalna postaja bl. 205; krompir beli, feo vag. naklad. postaja bl. 65; ječme zlatorumene, feo vag. nakl. postaja bl. 250; fižol mandolon v egal. vrečah, feo Postojna tranz. bl. 400; fižol prepelčar v egal. vrečah, feo nakladalna postaja den. 320; laneno olje domače, feo Ljubljana 12 q, den. 1600, bl. 1600, zaklj. 1600.

KUPUJMO IN PODPIRAJMO

INVERZNO

Kolinsko cikorijsko

domači izdelek.

TRŽNA POROČILA.

Situacija na svečarskem trgu: Tendence surovinam za izdelovanje konzumnih sveč je z vsakih dnevom čvrstejša, na nujorskem trgu celo v porastu, kar dokazuje, da je povpraševanje večje od ponudbe. To velja posebno za parafin. — Pri nas se ni še uveljavila 12% podražitev surovin, dasiravno se sveče danes izdelujejo že iz dražjih surovin. Vsekakor pa se opaža, da so cene konzumnih svečam od dneva do dneva čvrstejše.

Dunajski goveji sejem (23. t. m.). Dogon 2939 komadov; od tega 179 iz Jugoslavije. Cene povprečno za 5—10 grošev nižje pri kg. Notirajo za kg žive teže v šilingih: voli I. 1.65—1.90 (izjemno 1.95 do 2.20), II. 1.40—1.50, III. 1.10—1.30, bik 1.15—1.50 (1.60), krave 1—1.40 (1.55) in slaba živina 0.60—1.

Dunajska borza za kmetijske produkte (23. nov.). Položaj nadalje čvrst. V pšenici, turščici in rži je bilo občutno pomanjkanje blaga. Cene višje. Notirajo v šilingih za 100 kg vključno blagovnoprometni davek brez carine v trgovini na debelo: pšenica: domača 38,50 do 38,50, madžarska potiska 41,50—43,50, madžarska 39—40,50; rž: domača 27,50 do 27,75; ječmen: domači 33—39, slovaški 39—43; turščica: sušena 25,50—26,50, nova 20,75—21,75; oves: 27,50—29,50.

DOBAVA, PRODAJA.

Dobave. Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema do 2. decembra t. l. ponudbe za dobavo 2450 m³ gramoza, za dobavo 23 komadov osi, za dobavo 246 kg raznega metvoza, za dobavo 15.000 komadov škatlic vžgalic, za dobavo 36 komadov kolesnih obrobov za stroje, ter za dobavo 100 m³ brestovega lesa. Predmetni pogoji so na vpogled pri ekonomskem odelenju te direkcije. — Direkcija državnega rudnika v Brezi sprejema do 20. decembra t. l. ponudbe za pretopljene ca 1000 kg medenih odpadkov v valjčke. — Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 21. decembra t. l. pri direkciji državnih železnic v Zagrebu glede utovorenja 11.477 m³ hlodov na postaji Lekenik. — Dne 22. decembra t. l. pri direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave lomljenega kamna in gramoza, glede dobave desk in kolov, glede dobave raznega materiala za tračnice in skretnice, glede dobave 3920 komadov tračnic, glede dobave skretnic, glede dobave mizarske robe. — Dne 23. decembra t. l. pri direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave spirarnih svedrov, glede dobave orodja za ključavničarje, mizarje in tapetnike; pri direkciji državnih železnic v Zagrebu glede dobave orodnih strojev itd.

Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

3 velike prednosti ima

TERPENTIN ZLATOROG MILO

- 1.) Izborna kakovost.
- 2.) Hitra razprodaja.
- 3.) Zadovoljnost odjemalcev.

Veletrgovina
A. SARABON
v Ljubljani
priporoča
špecerijsko blago
raznovrstno žganje
moko in
deželne pridelke
raznovrstno
rudninsko vodo
Lastna pražarna za
kavo in mlin za dišave z električnim obratom.
CENIKI NA RAZPOLAGO!

Ljubljanska borza.

v petek, dne 27. novembra. 1925.

Vrednote: Investicijsko posojilo iz leta 1921 den. 74, bl. 76%; Obveznice za fin. likvidacijo agrarnih odnošajev v B. in H. iz leta 1921 den. 40, bl. 47; Loterijska državna renta za vojno škodo den. 290, bl. 300; Celjska posojilnica d. d. Celje den. 200, bl. 205; Ljubljanska kreditna banka, Ljubljana den. 210; Merkantilna banka, Kočevje den. 100, bl. 102, zaklj. 100; Slavenska banka d. d., Zagreb den. 49; Kreditni zavod za trg. in ind.

Ljubljana den. 175, bl. 185; Strojne tovarne in livarne d. d., Ljubljana den. 123, bl. 123, zaklj. 123; Združene papirnice Vevče, Gorice in Medvode d. d., Ljubljana den. 120; »Nihag«, d. d. za ind. i trg. drvom, Zagreb den. 34; »Stavbna družba« d. d., Ljubljana den. 100, bl. 110; »Šeširc«, tovarna klobukov d. d., Škofja Loka den. 146, bl. 153.

Blago: Hrastovi plohi z malimi zdravimi grčami 90, 110, 130 mm debeli, od 3 m dolž. napr. in 25 cm šir. napr., feo meja tranz. 10 vag., den. 1100, bl. 1150, zaklj. 1100; trami 5/6, po 9, 10, 11, 12 m, feo meja tranz. 2 vag.,

Kreditni zavod za trgovino in industrijo

Ljubljana, Prešernova ulica štev. 50 (v lastnem poslopiju)

Brzjavke: Kredit Ljubljana

Telefon štev. 40, 457, 548, 805, 806

Peterson International Banking Code

Obrestovanje vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila, predujmi in krediti vsake vrste, eskompt in inkaso menic ter nakazila v tu- in inozemstvo, sale-depositi itd. itd.

Urednik dr. IVAN PLESS, Ljubljana. — Za tiskovno-industrijske d. d. »Merkur« kot izdajatelja in tiskarja A. SEVER, Ljubljana.